

JOSEP AMENGUAL I BATLE

M.SS.CC

Gimnèsies, Pitiüses i Balears. Maiorica i Minorica

ELS ARXIPÈLAGS, LES ILLES I LES CIUTATS BALEARS
A LES ÈPOQUES HELLÈNICA, CARTAGINESA,
ROMANA, VÀNDALA I BIZANTINA

Des d'Hecateu de Milet (546-480 aC) i Sever, bisbe de
Menorca (418), fins a Sigurd, rei de Noruega (1089-1130)



EDICIONS **DOCUMENTA** BALEAR

2023

Sumari

Presentació.....	11
Introducció: estat de la historiografia	17
Fites cronològiques.....	19
Del <i>praeses</i> romà, a l' <i>arcont</i> bizantí i el <i>malik</i> balear, esmentat pels musulmans.....	23

AUTORS GRECS

I. Des de les primeres informacions fins a l'any 455.....	33
Les Pitiüses: terra de pins (segle VI aC)	34
El desè treball d'Hèracles: la captura dels bous de Gerió a les Balears.....	42
Les illes Balears i Pitiüses: de la geografia mítica a l'adscripció administrativa romana a Hispània.....	49
Βαλ[ε]αρ[ε]ῖς κατὰ τὴν Ἰβηρίαν. «Les Balears vora Ibèria».....	51
La Balear Major i la Balear Menor, denominacions derivades de la història.....	53
Les Balears, pàtria dels foners	54
Les Gimnèsies, entre les set grans illes de la Mediterrània.....	55
Els romans conquistaren la pàtria dels foners, les <i>Balearides</i> , denominació que ja prevalia sobre la de <i>Gymnesiai</i>	63
Les illes.....	69
Les ciutats.....	71
Època vàndala (455-534).....	73
II. Època bizantina.....	75

AUTORS LLATINS

I. Des de les primeres informacions fins a l'any 455.....	81
Els noms de l'arxipèlag: Pitiusae, Gymnesiae o Baliaries/Balears... 82	

Una administració especial de les illes <i>Baliares</i> , fora del <i>conuentus iuridicus Carthaginiensis</i>	105
Les Balears, destinació dels nobles desterrats.....	107
Els escriptors dels segles IV i V	109
<i>Capraria</i> (s. I), <i>Columba</i> , <i>Nura</i> (s. III), <i>Minorica</i> , <i>Maiorica</i> (418)..	121
Les ciutats.....	125
II. Època vàndala	129
Roman el nom de l'arxipèlag i es conserven els de les illes, però cap text no parla de les ciutats.....	129
Les ciutats.....	135
III. Època bizantina	137
Minva l'ús dels nesònims <i>Gymnesiae</i> i <i>Baliares/Baleares</i> , mentre perdura <i>Ebusus</i>	141
IV. Entre bizantins i musulmans.....	157
V. La pervivència de la nesonímia balear tardoromana.....	161
Epigrafià	164
Sigil·lografià.....	169
Un assaig de síntesi	171
Les illes balears <i>maior et minor</i> esdevenen <i>Maiorica</i> i <i>Minorica</i> ..	175
Les ciutats.....	179
L'aparició i ocàs del noms de les illes i de les ciutats de les Balears i Pitiüses en l'Antiguitat	181
Resumint la nesonímia que perdura	183
Quadre sobre l'inici de l'aparició i del final de l'ús dels noms dels arxipèlags, de les illes i de les ciutats de les actuals Illes Balears i Pitiüses, des dels inicis fins al segle XII.....	189
Fonts i bibliografia	
Sigles	193
Fonts manuscrites.....	194
Fonts impreses.....	194
Bibliografia	207